

MEŠIHAT ISLAMSKJE ZAJEDNICE U HRVATSKOJ
VJERSKO-PROSVJETNA SLUŽBA
TOMAŠIĆEVA 12, ZAGREB
TEL 014614473
MOB 0993109958
vps@islamska-zajednica.hr

PROGRAM ISLAMSKOG ODGOJA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Odobren na sjednici Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj,
održanoj u Zagrebu 31.5.2015. godine. Program je nastao u suranji s MZOS. Suglasnost na
Program dalo je Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta 25. kolovoza 2015. godine.

Program izradila: m. Emina Mešić, vjersko-prosvjetna referentica

Konzultanti:

Brankica Blažević, dipl. pedagogica

Nerma Redžić, odgojiteljica

Zagreb, svibanj 2015.

m. Emina Mešić
Vjersko-prosvjetna referentica

**Program islamskog odgoja djece rane i predškolske dobi
Zagreb, 2015.**

SADRŽAJ

- I. UVOD
 - I.1. Polazišta islamskog odgoja u ranom i predškolskom sustavu
 - I.2. Ciljevi i zadaće islamskog odgoja u ranoj i predškolskoj dobi
- II. USTROJSTVO PROGRAMA
 - II.1. Planiranje i provedba islamskog odgoja i obrazovanja
 - II.2. Odgojne skupine
 - II.3. Stručni djelatnici
- III. MATERIJALNI UVJETI
- IV. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD
- V. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I ZDRAVLJE DJECE
- VI. NAOBRAZBA I USAVRŠAVANJE ODGOJNIH DJELATNIKA
- VII. SURADNJA S RODITELJIMA
- VIII. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA
- IX. VREDNOVANJE PROGRAMA
- X. FINANCIRANJE PROGRAMA
- XI. ZAKLJUČAK
- XII. PRILOG
- XIII. LITERATURA

UVOD

Odgoj djeteta jedan je od najodgovornijih zadataka u životu čovjeka. Slijedom riječi učitelja islama Muhammeda a.s. da je Bogu najdraži onaj koji je najljepšeg odgoja i da je lijep odgoj najvrednije nasljedstvo koje čovjek može ostaviti djetetu, Islamska zajednica u RH stavlja se u službu roditeljima koji žele svoju djecu odgajati u duhu islama, s ciljem pružanja mogućnosti djeci za sretnije, uspješnije i bogatije djetinjstvo. U tom smislu Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj nudi koncept islamskog odgojno-obrazovnog rada za djecu ranog i predškolskog uzrasta u predškolskim ustanovama, kako bi im pružili mogućnost povezivanja svega što ih okružuje s islamskim pogledom na svijet na pozitivan i konstruktivan način.

Prema Ugovoru između vlade Republike Hrvatske i Islamske zajednice u Hrvatskoj o pitanjima od zajedničkog interesa, 2002. god., članci 10., 11. i 12. definiraju način organiziranja i izvođenja vjerskog odgoja u javnim predškolskim ustanovama.

Vjerski program odgojno-obrazovnog rada u ranoj i predškolskoj dobi djeteta ima veliki značaj za cjelovit razvoj zdrave osobnosti, pripremu za školu i pozitivnu integraciju u društvu. Program vjerskog odgojno-obrazovnog rada za djecu rane i predškolske dobi zasnovan je na teorijskim i praktičnim saznanjima u oblasti relevantnih društvenih znanosti i predstavlja nastavak i nadopunu roditeljske brige i odgojnog nastojanja. Sadržajno i po planu realizacije u korelaciji je s ostalim programima rada u predškolskim ustanovama.

Posebnost ovog Programa jeste osposobljavanje djeteta za autentične ljudske vrijednosti utemeljene Kur'anom i Hadisom (riječi, govor, poruka Muhammeda a.s.) te odgajanje i njegovanje religiozne dimenzije i savjesti kod djeteta sukladno islamskim moralnim načelima kojima je osnova ihsan / dobročinstvo u ime Boga, temeljeno na hadisu svijesti o Bogu kao da Ga vidimo jer ako mi ne vidimo Njega, vidi On nas.

I. 1. Polazišta islamskog odgoja u ranom i predškolskom sustavu

Sustavan rani i predškolski odgoj zahvaća cjelovitost djetetova bića, a u tu cjelovitost nužno je uključen i vjerski odgoj.

Osnovno polazište za ovaj odgoj nalazimo najprije u Kur'anu i Hadisu. Međunarodni i državni dokumenti jamče mogućnost ostvarivanja ranog i predškolskog vjerskog odgoja, temeljeći se na pravima i slobodi djeteta od njegove najranije dobi.

Sadržaji islamskog odgoja integrirat će se u cjelokupan odgoj djeteta u izvanobiteljskoj predškolskoj ustanovi i doprinosit će njegovom kvalitetnom cjelovitom rastu i napretku. Vjerujemo da će ovaj koncept odgoja pomoći djetetu da se na ispravan način pripremi i za odnos s drugima, koji imaju drugačije tradicije, navike i životna usmjerenja, pravodobno se pripremajući za život u različitosti koje su bogatstvo za sve one koji ih ispravno shvaćaju.

Pozivamo se, stoga, na temeljne dokumente i programe:

- *Opća deklaracija Organizacije ujedinjenih naroda o pravima čovjeka* (1948.)
- *Deklaracija o pravima djeteta* (UN, 1959.)
- *Konvencija o pravima djeteta* (UN,1989.)
- Vlada Republike Hrvatske – Nacionalni odbor o ljudskim pravima, *Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava* (Zagreb 1999.)
- *Ustav Republike Hrvatske*, Narodne novine (Zagreb 1992.)
- *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj*, Narodne novine (Zagreb, 1997. i njegove izmjene 2013.)
- *Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Islamske zajednice u Hrvatskoj o pitanjima od zajedničkog interesa* (2002.)
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011.)
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015.)
- Državni pedagoški standard (2014.)

Navedeni dokumenti daju nam jasnu orijentaciju u koncipiranju, programiranju, planiranju, ostvarivanju i vrednovanju islamskog odgoja na višestrukim univerzalnim osnovama programa koji donosimo.

I. 2. Ciljevi i zadaće islamskog odgoja u ranoj i predškolskoj dobi

U skladu s ciljevima cjelovitoga predškolskog odgoja njegovati i razvijati religioznu dimenziju djeteta, osposobljavajući ga, primjereno njegovoj dobi, za otkrivanje, prihvaćanje i življenje autentičnih islamskih vrijednosti u odnosu na sebe, drugoga te na poseban način u odnosu prema Bogu i time omogućiti pretpostavke formiranja kompletne osobnosti.

ZADAĆE:

Pored odgajanja i njegovanja religiozne dimenzije djeteta i osposobljavanja za autentične ljudske vrednote utemeljene na islamskim principima, zadaće ovog programa su:

- Zadovoljiti djetetovu potrebu za *pripadanjem i ljubavlju* te na temelju tog iskustva upućivati ga na odnos, susret i autentično približavanje Bogu;
- Uvoditi dijete u prijateljsku komunikaciju s Bogom putem izravnog obraćanja Bogu;
- Omogućiti djetetu da metodom igre doživljava i upoznaje temeljne poruke islama;

- Pobuđivati u djetetu duhovnu snagu kojom će na ispravan način doživljavati transcendentnost ljudskog života i svijeta uopće;
- Odgajati dijete za odgovorno ponašanje u svijetu koji ga okružuje;
- Senzibilizirati dijete za njegovu duhovnu dimenziju kao potrebu koja ga čini osjetljivim za otkrivanje, primanje i oblikovanje njegova života u odnosu prema sebi, drugima i Bogu.
- Poticati i razvijati pozitivan odnos prema islamu, podržavati motivaciju za učenje o vjeri;
- Hrabriti na otvorenost i slobodu u izražavanju za vjerske sadržaje te na taj način postupno upoznavati djecu s kulturom i običajima muslimana;
- Omogućiti različite oblike izražavanja i stvaranja tijekom stjecanja znanja o vjeri;
- Razvijati opažajne vještine, usvajanje svjesnog učenja, pamćenja i koncentracije;
- Poticati na spontano usvajanje i izražavanje islamskih termina;
- Bogatiti djetetov opseg izražavanja o vjeri kroz likovna sredstva i različite materijale;
- Stalno uključivanje roditelja u proces učenja kroz zajedničko planiranje i provođenje aktivnosti;
- Razvijati sposobnost doživljavanja i razumijevanja vjerskih sadržaja kroz audio-vizualna didaktička sredstva: slušanje vjerskih priča, ilahija, učenja Kur'ana, gledanja filmova s islamskim sadržajima...
- Razvijanje osjećaja povjerenja, zahvalnosti, darivanja, suosjećanja i suradnje s bližnjima;
- Pomagati djetetu u uspostavljanju autentičnih odnosa s drugima, osobito različitim, koji imaju drugačije religiozne navike i ponašanja, u predškolskoj ustanovi i u životu uopće;
- Kroz primjerene i kvalitetne vjerske sadržaje jačati kod djeteta socijalno-duhovnu dimenziju i poticati njegov cjeloviti razvoj;
- Izgrađivanje navika lijepog ponašanja kao što su: pozdravljanje, međusobno komuniciranje, poštivanje drugih, suradnja, druženje, iskrenost, točnost, usvajanje higijenskih navika i slično;
- Razvijanje djetetovog samopouzdanja, pozitivne slike o sebi i svojim osobitostima, osjećaja povjerenja, zahvalnosti, suosjećanja i suradnje s bližnjima;
- Pripremati dijete za školu i pozitivnu integraciju u društvu.
- Upoznavanje s duhovnim vrijednostima koje vjera pruža čovjeku;
- Upoznavanje vjerske tradicije i usvajanje navika vezanih za obilježavanje značajnih vjerskih blagdana;
- Doživjeti ljepotu zajedništva kroz primjerene književno-umjetničke i kur'anske sadržaje;
- Osvješčivanje utjecaja roditeljske uloge i roditeljske vjerske prakse na oblikovanje dječje osobnosti.

II. USTROJSTVO RADA

II.1. Planiranje i provedba islamskog odgoja i obrazovanja

Ovaj *Program* integrira se u redovne programe vrtića i to kao:

- cjelodnevni 10-satni program
- poludnevni 5-satni program
- kraći program 2 puta tjedno.

Kraći program može se ostvarivati i izvan redovnih programa vrtića.

II.2. Odgojne skupine

Odgojne skupine ustrojavaju se prema dobi (od 3. godine života do polaska djeteta u školu) sukladno vrijedećim standardima i pisanom zahtjevu roditelja.

II.3. Stručni djelatnici

Za stručno provođenje programa islamskog odgoja potrebni su osposobljeni i stručno kompetentni odgojitelji, prije svega odgojitelji predškolske djece i vjeroučitelji kao vanjski suradnici za izvođenje kraćih programa.

Za rad u odgojnoj skupini *cjelodnevnog programa* potrebno je osigurati dva djelatnika – odgojitelja predškolske djece sa završenim doškolovanjem iz područja islamskih nauka.

Za rad u odgojnoj skupini *poludnevnog programa* potrebno je osigurati jednog djelatnika – odgojitelja predškolske djece sa završenim doškolovanjem iz područja islamskih nauka.

Za rad u *kraćim programima* potrebno je osigurati djelatnika:

- odgojitelja predškolske djece sa završenim doškolovanjem za kraći program koji se provodi u sklopu redovnog programa;
- Vjeroučiteljicu s odgovarajućom metodičkom naobrazbom za rad s djecom predškolske dobi za provođenje programa izvan redovnog programa.

III. MATERIJALNI UVJETI

Program će se ostvarivati u prostorima dječjeg vrtića. Za rad s djecom koristit će se soba dnevnog boravka, opremljena odgovarajućim materijalima, poticajima i sredstvima za rad s djecom koji će odgovarati aktivnoj prirodi djeteta i poticati njegovu religioznu dimenziju. Soba

dnevnog boravka, osim standardne, sadrži i ovu opremu: **Kutić za vjerski odgoj** u kojem se nalazi – Kur'an, slikovnice religioznog sadržaja, levhe, serdžada, tesbih, mahrama, umetaljke, slagalice, puzzle, audio-video didaktička pomagala s vjerskim sadržajima. Islamski simboli moraju odgovarati estetskim mjerilima i biti prikladni veličini kutića. Kutić mora biti strukturiran na način da bude mjesto sigurnosti, dobrodošlice, mira ali i socijalne interakcije djeteta s drugima i Bogom. Dijete treba biti sukreator prostora.

IV. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD

Odgojno-obrazovni rad temelji se na humanističko-razvojnoj koncepciji, koju čini ideja humanizma te spoznaja o specifičnim osobinama i zakonitostima razvoja djeteta predškolske dobi s naglaskom na njegovu religioznu dimenziju. Ona pridonosi cjelovitom pristupu, a time i potpunom razvoju djeteta.

U Deklaraciji o pravima djeteta (UN, 1959.) govori se o pravu djeteta da živi u zdravoj sredini, da mu bez iznimke i diskriminacije društvo osigura najbolje moguće uvjete za rast, razvoj i učenje, kako bi se skladno razvijalo u tjelesnom, umnom, ćudorednom i društvenom pogledu, u uvjetima slobode, dostojanstva, prihvaćanja, ljubavi i razumijevanja.

Vodeći računa o djetetu kao cjelovitom biću te da je religiozna dimenzija konstitutivna njegovu biću, a poštujući njegov doživljaj svijeta i kao cjeline, vjerski odgoj nije izdvojen iz odgojno-obrazovnog rada, već je ta dimenzija njegov bitno sastavni dio.

U planiranju i ostvarivanju odgojno-obrazovnog procesa vjerski sadržaji moraju biti u skladu sa sadržajima i zbivanjima koja se događaju u djetetovu okruženju, prateći ujedno hidžretski kalendar. Radi individualnog zadovoljavanja potreba i poticanja djetetova razvoja, bitno je omogućiti djetetu aktivnosti u skladu s njegovim interesima, iskustvima i zakonitostima njegove razvojne dobi. U odgojno-obrazovnom radu pomno će se planirati uvjeti i okruženje koje će poticati dijete na kreativnost, izražavanje i djetetu će nuditi mogućnost izbora. Iako sadržaje nije moguće uvijek unaprijed propisati za razvoj religiozne dimenzije poticaji se nalaze u Kur'anu te ovaj Program donosi sadržaje koji mogu biti polazište odgojiteljima za kreativno planiranje i rad. Također, jedno od programskih načela je iskustvo zajedništva koje se njeguje s cijelom grupom djece pa ponekad zahtijeva izraženiju ulogu odgojitelja i interakciju sa cijelom grupom djece.

1. Doček i prihvaćanje djece u skupinu islamskog odgoja

U razdoblju adaptacije omogućiti svakom djetetu da se osjeća prihvaćenim i voljenim, kako od nas tako i od Dragog Boga. Kroz razgovor, igru, pjesmice i zajedničke aktivnosti inicirati razvijanje poticajne atmosfere za spontano poludirigirano međusobno upoznavanje, zajedničku igru i zabavu. Razgovarati o prijateljstvu; svi imamo prijatelje, zajedno smo prijatelji, a muallim-a je prijatelj-ica svima nama; raditi na uspostavljanju emocionalne veze s djecom i razvijanju pozitivnog stava prema vjeri. Prihvaćanje vrtića kao druge obitelji u kojoj se djeca igraju, zabavljaju i uče o svojoj vjeri. **SELAM – islamski pozdrav:** Razgovarati o pozdravu kao ključu međusobne komunikacije. Selam je pozdrav muslimana i nazivanje selama pospješuje zajedničku ljubav i poštovanje. U okviru govora o pozdravu, ukazati da imamo prijatelje i sugrađane koji se pozdravljaju na drugačiji način i da njih nećemo pozdraviti sa selamom, nego sa svima zajedničkim pozdravima (Dobar dan, Dobro jutro...). Napraviti odgovarajući igrokaz o pozdravljanju, po mogućnosti iskoristiti lutke. **SVAKI DOBAR POSAO POČINJEMO BISMILLOM / U IME BOGA:** Učenje Bismille i riječi El-Hamdu lillah obraditi u okviru konkretnih aktivnosti, putem adekvatnih igrica: Bismillu učimo prije jela, a El-Hamdu lillah poslije jela; Bismillu prije spavanja, a El-Hamdu lillah poslije buđenja, itd.

2. Allah je lijep i voli ljepotu

Pobuđivati radost i zanimanje za promatranje svega što je Bog stvorio; Bog je sve stvorio i o svemu brine. On nas voli i čuva i mi Njega volimo i Njemu zahvaljujemo na darovima. Kazivanje o Allahu treba biti spontano tako da ga djeca rado prihvate, da se uključe, uživaju i zadive svojim idejama i poimanjem Boga, dž.š. Bezbroj je prilika u kojima se djetetu može iskazati divljenje savršenstvu Allahovog stvaranja svijeta, npr. izlazak ili zalazak sunca, ljepota jezera, rijeke, mora, cvijeća, igra leptira, cvrkut ptica, promjena godišnjih doba... Uklopiti teme prilikom smjene godišnjih doba (**proljeće, ljeto, jesen i zima**), povezati s Božjim blagodatima i Njegovim stvaranjem, imenovati prirodna bogatstva, razvijati svijest o tome da je prirodno bogatstvo dato čovjeku na korištenje, te saznanje da čuvanjem prirode iskazuju svoju ljubav prema Stvoritelju. Konkretnim aktivnostima razvijati pozitivan odnos prema prirodi i očuvanju okoliša, razvijanje ekoloških stavova i pozitivnih navika. U granicama mogućnosti, kod djece razvijati osjećaj za lijepo i naglašavati da je "Bog lijep i da voli ljepotu" (hadis), kako fizičku, tako i moralnu. Razvijati svijest da su svi ljudi na svoj način lijepi, bez obzira na fizičke i intelektualne razlike. Inicirati da dijete ukazane pojave na svoj način prirodno povezuje s Allahom, dž.š., te da Ga prihvaća kao svog Gospodara i Zaštitnika, što će pomoći djetetu da u tim situacijama sasvim spontano počinje osjećati sigurnost, zaštićenost, ljepotu i sjaj, a sve navedeno u djetetu izaziva čuđenje i divljenje, čime naslućuje pojam Božje Uzvišenosti. U takvim je situacijama od neprocjenjivog značaja ukazati djetetu na uzročno-

posljedični poredak stvari. Iskoristiti činjenicu da djetetu pričinjavaju radost sitnice poput pojava u prirodi i okolini: cvijeće, lijepo vrijeme, svježina kiše, mala maca, ptičji pjev, komadić čokolade, majčin glas, očev povratak s posla, itd. Dijete sve to doživljava tijekom dana i na svemu tome može zahvaliti Bogu, odnosno dovesti to u vezu s Allahom, dž.š. Ta zahvala može biti iskazana na više načina, a jedan od njih je i izgovaranje riječi **El-Hamdu lillah**.

3. Muhammed a.s., osoba koju vrijedi upoznati

Kroz pripovijesti o Muhammedu a.s. buditi u djetetu radoznalost da doživi i otkriva značajne trenutke iz života (djetinjstva) Muhammeda a.s. te intuitivno naslućuje veličinu njegove ličnosti. Muhammed a.s. je naš učitelj, a posebno je volio djecu i zato ga treba približiti djetetu kao dragog prijatelja i njemu blisku osobu. Svakodnevno koristiti primjere iz života Muhammeda a.s. u novonastalim situacijama: kako se ponašao prema ljudima s kojima je dijelio životni prostor, prijateljima, djeci, različitim, slabim i ugoženim, kako je reagirao u određenim situacijama, o njegovoj darežljivosti, velikodušnosti, mudrosti... (pravovremena reakcija u svim situacijama). Tematske radionice o Muhammedu a.s. posebno planirati u mjesecu rođenja Muhammeda a.s., približiti pojam *mevlud* – rođenje, povezati s obilježavanjem ovog posebnog dana u hidžretskom kalendaru. Planirati radionice: slikovne izrade simbola MUHAMMED (crtež, znak, nakit, levha...), zbornog učenja (pjevanja) salavata i ilahija o Muhammedu a.s., igrokazi na temu iz života Muhammeda a.s., izrada didaktičkih pomagala, memori igrice...

4. Moja Islamska zajednica, moja džamija

Približiti pojam džemata / zajedništva, upoznati se s islamskim simbolima (mjesec i zvijezda, levha, džamija, tesbih, serdžada, marama, ilahija, saf...) i na taj način pomoći djeci da zavole svoju Islamsku zajednicu. Planirati obilazak džamije ili upoznavanje džamije putem vizualnih sadržaja, posvetiti pažnju prvom crtežu džamije, upoznati različite džamije s obzirom na vrijeme i podneblje u kojem su nastajale, s posebnom pažnjom upoznati djecu s Kabom. Inicirati razvijanje svijesti o kulturi ponašanja prilikom ulaska u džamiju (tiho, čiste odjeće), s ljubavlju i poštovanjem prema Božjoj kući. Inicirati razvijanje osjećanja da vole i poštuju vjerske ustanove.

5. Obitelj, roditelji, majka¹

Razvijanje svijesti o razumijevanju uloge i značaja obitelji, uzajamnog potpomaganja, pružanja pažnje, ljubavi i brige, blage i nježne komunikacije, navikavanja na red, rad i ispunjavanje svojih obveza, podjele poslova... Prema islamskom učenju, jedno od Bogu najdražih djela je

¹ Odgoj shodan hadisu: - Ne pripada nama onaj koji nema milosti prema mlađima i koji ne poštuje starije... -

dobročinstvo prema roditeljima. Islam daje posebno mjesto majci; temu majka predvidjeti za mjesec svibanj, koji je posvećen majci.

6. Svjedočenje vjere – kelime i šhadet

U granicama mogućnosti, potaknuti razgovor o značenju riječi *vjera* i na adekvatan način približiti pojam. Zajedno, u zboru, recitirati pjesmice s islamskim sadržajima (*Islam mi je vjera*) radi razvijanja osjećaja zajedništva. Konkretnim aktivnostima raditi na pravljenu ključeva, a zatim kroz razgovor djeci ukazati da je **Kelime-i-šhadet** ključ islama i da se njime otključavaju vrata islama. Nakon toga prigodnim igricama, igrati se otključavanja vrata, a na kraju aktivnosti u zboru uvježbati izgovaranje riječi: **La ilahe illallah**.

7. Voda, higijena, abdest

Razvijanje svijesti o tome zašto nam je potrebna voda, uočavanje kolika je Božja blagodat i kakav bi bio život bez nje, poticanje na zahvalnost Bogu za blagodat vode i poticanje na umjereno trošenje vode². Važnost higijene (ljepota, čistoća i urednost), načini postizanja (pranje ruku, kupanje, abdest, pranje poslije obavljene nužde...), podsjetiti djecu da se održavanjem čistoće postiže Allahovo zadovoljstvo. Kroz demonstraciju i igru uvježbati način postizanja čistoće i urednosti, kao i uzimanja abdesta. Kroz razgovor potaknuti djecu da uoče vanjsku i unutarnju čistoću, te razviju svijest o suprotnosti, odnosno nečistoći. Putem razgovora o načinima otklanjanja jedne i druge nečistoće razvijati svijest o potrebi uzimanja abdesta koji objedinjuje vanjsku i unutarnju čistoću. Dove / molitve – riječi prije ulaska u wc i nakon izlaska iz njega.

8. Halal i haram u prehrani

Razvijati spoznaju o zdravoj prehrani, osjećaj važnosti učenja dove prije i poslije jela / zahvalnost Bogu na blagodatima hrane, čuvanje, nerasipanje i neomalovažavanje hrane, upoznavanje s logotipom halal proizvoda, poticati sposobnost razlikovanja dopuštenih (zdravih) i zabranjenih (nezdravih) prehrambenih artikala, usvajanje higijenskih navika prije i poslije jela... Planirati radionice: Zdravi zajutak, U potrazi za halal znakom, Razvrstavanje ambalaže prema halal logotipu, Izrada panoa, Osmišljavanje reklame za halal / zdravu prehranu... Temu planirati u *danima kruha*.

9. Muslimanski blagdani

Ramazan, Ramazanski bajram, Kurban bajram, Nova hidžretska godina

Kroz obilježavanje mubarek dana upoznati se s tradicijom i običajima vezanim za njih. Animirati djecu na raznolike konkretne aktivnosti poput: izrade čestitki, pričanja odabranog bajramskog doživljaja, slušanje dječijih pjesmica i ilahija prigodnog sadržaja, izvođenje

² Kur'an: „Što mislite, ako vam vode presuše – tko će vam tekuću vodu dati?“

igrokaza, darivanje (paketići) za određene blagdane. Iskoristiti činjenicu da djeca, s neskrivenim zadovoljstvom, sudjeluju u aktivnostima oko obilježavanja blagdana pa razvijati i svijest o humanoji socijalnoj strani blagdana / mubarek-dana.

10. Igre s harfovima, arapska abeceda

Upoznavanje s arapskom abecedom kroz pjesmice, različite igre (memori, slagalice, na slovo na slovo, sliko priče, upoznaj harf – obiđi svijet, izradu didaktičkih materijala koja će obogatiti kutak / centar za vjerski odgoj, pokazivanje pokretima tijela – harfovi imaju oblike slikovnog pisma...). Rana stimulacija i pobuđivanje interesa za drugačije pismo (koje nema velikih i malih slova, pisanih i štampanih) s ciljem da pomogne kasnijem učenju i proširivanju znanja. Ove aktivnosti provlačiti kroz svaki susret s djecom kroz kraće planirane aktivnosti (po 10-ak minuta).

Kroz planiranje mjesečnih i tjednih izvedbenih programa, navedeni programski sadržaji omogućavaju odgajateljima prilagođavanje obima i sadržaja zahtjevima grupe s obzirom na njene specifičnosti, dob i interes djece te broj planiranih sati (kraći, poludnevni ili cjelodnevni program). Odgajatelji imaju mogućnost napraviti izbor ilahija, sura, dova, pjesmica, priča te prilagođenih priča u skladu s potrebama i afinitetima grupe.

Planiranje i realizacija programa biti će dokumentirana sukladno propisanoj pedagoškoj dokumentaciji. Aktivnosti će se provoditi kroz igru.

V . NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I RAZVOJ DJECE

Vrtić kontinuirano radi na unaprjeđenju i uvođenju u odgojno – obrazovni proces što boljih higijensko – zdravstvenih uvjeta, s ciljem zadovoljavanja svih djetetovih potreba vezanih za očuvanje zdravlja. Stoga će i realizacija Programa obuhvaćati planiranje onih aktivnosti koje čuvaju zdravlje djeteta , zadovoljavaju sve higijenske uvjete i mjere sigurnosti.

VI. NAOBRAZBA I USAVRŠAVANJE ODGOJNIH DJELATNIKA

Program islamskog odgoja ostvaruju stručno osposobljeni odgojitelji koji su prošli teološko osposobljavanje i imaju mandat Mešihata Islamske zajednice. Kad se radi o kraćim programima, mogu ih ostvarivati i vjeroučitelji kao vanjski stručni suradnici, uz uvjet da su dostatno metodički osposobljeni za vjerski odgoj djece predškolske dobi, o čemu ocjenu donosi nadležna služba Mešihata. Odgojitelji će se trajno educirati kroz individualno i zajedničko usavršavanje sudjelovanjem na:

- Stručnim seminarima u organizaciji Mešihata Islamske zajednice i MZOS.
- Stručnim kolegijima i radionicama odgojitelja koji ostvaruju programe vjerskog odgoja pod vodstvom Vjersko-prosvjetne službe Mešihata.

VII. SURADNJA S RODITELJIMA

S obzirom na postavljene zadaće islamskog odgoja, nezaobilazna je uloga roditelja jer su oni prvi i glavni odgojitelji svoje djece. Suradnja s roditeljima treba osvijestiti i afirmirati neke temeljne vrijednosti jer su roditelji svojim životom, prožetim ljubavlju prema Bogu i ljudima, uzori svojoj djeci i čitavoj zajednici. Sve te pozitivne vrijednosti odgojitelji i roditelji zajedno grade u odgojnoj skupini i na taj način stvaraju i osiguravaju uvjete za zdravo odrastanje djece. U odgoju djece roditeljima je potrebna pomoć Islamske zajednice i cijelog društva. Jedinstvenost i usklađenost odgojnih djelovanja potrebno je razvijati kroz:

- individualne razgovore,
- roditeljske sastanke,
- uključivanje roditelja u aktivnosti odgojne skupine,
- formiranje kutića za roditelje (informativni i edukativni),
- programska suradnja (sudjelovanje za blagdane),
- radionice,
- posjet obitelji.

VIII. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA

Suradnja će se odvijati na sljedećim razinama:

- Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta
- Vjersko-prosvjetna služba Mešihata
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
- Medžlisi islamske zajednice
- Međusobna suradnja vrtića
- Kulturno-umjetničke ustanove
- Manjinske nacionalne zajednice
- Osnovne škole

Važnija pitanja vezana uz područje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama rješavaju se na razini Mješovitog povjerenstva MZOS i Mešihata Islamske zajednice.

IX. VREDNOVANJE PROGRAMA

Vrtić koji bude provodio Program uklopit će zadaće islamskog odgoja u godišnji Plan i program rada te pratiti njegovu provedbu na svim razinama, kao i sve ostale programe koje vrtić provodi. Budući da postoji više mogućnosti provedbe Programa islamskog odgoja (cjelodnevni, poludnevni, kraći) izvršit će se vrednovanje uspješnosti njihove provedbe na kraju godine te odrediti smjernice za daljnju provedbu tih programa.

Program i njegova provedba stručno se nadzire na više razina:

- Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta RH (mentor, savjetnici, nadzornici /savjetnici)
- Ravnatelj vrtića, uz neposrednu pomoć stručnih suradnika
- Vjersko-prosvjetna služba Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj

X. FINANCIRANJE PROGRAMA

Islamski vjerski odgoj financira se kao i svi drugi programi koji se ostvaruju u dječjem vrtiću. To znači da troškove snose osnivači i roditelji. Naime, islamski vjerski odgoj koji se ostvaruje u sklopu cjelodnevnoga ili poludnevnog programa u vrtiću sastavni je njihov dio i stoga ne zahtijeva od roditelja nikakvo dodatno sufinanciranje, tim više što ga ostvaruju odgojitelji koji su završili i islamsko doškoloavanje. Ako se u sklopu cjelodnevnoga ili poludnevnog programa provodi kraći program vjerskoga odgoja, to isto tako ne zahtijeva dodatno sufinanciranje od roditelja. Dodatno sufinanciranje mogu imati samo kraći programi koji su izvan redovitoga cjelodnevnog ili poludnevnog vrtićkog programa.

XI. ZAKLJUČAK

Vjerski odgojno-obrazovni rad spada u domen općih prava i sloboda, a s aspekta islama dužnost roditelja. Sistemski organiziran ovaj oblik rada ima veliki značaj za cjeloviti razvoj dječje osobnosti i njegovu pripremu za dalji odgojno-obrazovni rad kroz školski sistem. Ovaj vid odgojno-obrazovnog rada ima neprocjenjivu vrijednost i pruža velike mogućnosti u postavljanju osnove za izgradnju zdrave osobnosti.

Program vjerskog odgojno-obrazovnog rada za djecu predškolskog uzrasta zasnovan je na teorijskim i praktičnim saznanjima u oblasti relevantnih društvenih nauka i predstavlja nastavak i nadopunu roditeljske brige i odgojnog nastojanja. On je po svom sadržaju i načinu realizacije u korelaciji s ostalim programima rada u predškolskim ustanovama.

XII. PRILOG

Tumačenje stručnih pojmova

Abdest – vjersko čišćenje, obavezno prije klanjanja namaza i/ili učenja Kur'ana

Allah dž.š. – arapski naziv za Boga, doslovno – Jedan Jedini Bog; dž.š. kratica od dželle šanuhu, što znači Uzvišeni; uvijek se izgovara uz riječ Allah

Bismilla – kratka molitva koja se izgovara prije svakog posla; doslovno znači U IME BOGA, SVEMILOSNOG, SAMILOSNOG

Dova - molitva

Džemat - zajednica

El hamdu lillah – riječi kojima se zahvaljuje Bogu; doslovno HVALA ALLAHU

Hadis – govor / riječi Muhammeda a.s.

Halal - dopušteno

Haram - zabranjeno

Harfovi – arapska slova

Hidžretski kalendar (Nova hidžretska godina) – muslimanski kalendar (lunarni)

Ilahija - muslimanska vjerska pjesma koja svojim sadržajem prvenstveno veliča Allaha dž.š.

Islamski pozdrav – SELAM – MIR; muslimani se pozdravljaju: ESSELAMU ALEJKUM – Neka je na vas Božji mir

Kaba – građevina u Mekki prema kojoj se okreću muslimani kad mole (klanjaju)

Kelime i šehadet – rečenica svjedočenja vjere; prvi stup islama

Kur'an - posljednja Božja objava, Knjiga uputa koje muslimani slijede

Kurban bajram – muslimanski blagdan

Levha - kraći kur'anski tekst napisan kaligrafskim pismom na nekom materijalu ili podlozi za pisanje; koristi se za ukrašavanje unutrašnjih zidova džamija ili domova

Medžlis - organizaciona jedinica Islamske zajednice (kao Župa)

Mešihat – krovna organizacija Islamske zajednice

Mevlud – rođenje (rođenje Muhammeda a.s.)

Muallima - vjeroučiteljica

Mubarek dani – posebni dani u muslimanskom kalendaru; blagdani

Muhammed a.s. – Poslanik islama

Ramazan – mjesec posta

Ramazanski bajram – muslimanski blagdan

Saf – red vjernika koji su stali da zajednički obave namaz (molitvu)

Selam – mir (islamski pozdrav)

Serdžada – poseban komad materijala na kojem muslimani obavljaju molitvu

Sura – poglavlje iz Kur'ana

Tesbih - brojanica

XIII. LITERATURA

- Adams, K.: Probudite genijalca u svojem djetetu: zabavne aktivnosti za razvoj mladih umova od rođenja do 11. godine, Zagreb, 2007.
- B. Starc i suradnici, Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi
- Bennett, S. i Bennett, R.: 365 dana bez televizije: igre za svaki dan u godini, Zagreb, 2001.
- Biddulph, S.: Tajna sretne djece; Zagreb, 2007.
- Buljan Flander, G. i Karlović, G.: Odgajam li dobro svoje dijete? : savjeti za roditelje; Zagreb, 2007.
- Enes Karić, Prijevod Kur'ana, Zagreb, 2009.
- Galbraith, J.: Kako prepoznati darovito dijete, savjeti roditeljima da prepoznaju i potaknu darovitost svog djeteta; Zagreb, 2007.
- Ghulam Sarwar, *Islam za najmlađe*, Letra, Sarajevo, 1997.
- Godišnja doba*, (bojanka) Novi Kevser d.o.o., Sarajevo
- Ibrahim Begović, *Islamski običaji (Djeca u muslimanskoj porodici)*, El-Kalem, Sarajevo, 2002.
- Isnam Taljić, *Putovanje s oblakom (Mi volimo Muhammeda)*, Bosna T., Sarajevo, 2007.
- Kevserko*, mjesečni list za najmlađe, Novi Kevser d.o.o., Sarajevo
- Kur'anske priče za djecu*; Libris, 2007.
- Moj dan*, (bojanka) Novi Kevser d.o.o., Sarajevo
- Naši bajrami*, (bojanka) Novi Kevser d.o.o., Sarajevo
- Nurdan Damla, 365 dana s voljenim Poslanikom, Sarajevo, 2012.
- Priče sa Istoka*, 2007.
- Selçuk Yildirim, *Majko, pričaj mi o Allahu*, Bookline d.o.o., El-Kelimeh, Sarajevo 2005.
- Senka Bešlić Hajrić *Priče za moju djecu*;
- Woolfson, R. C.: Zašto djeca to rade? : praktični vodič za roditelje / Richard C. Woolfson ; [prijevod Lovorka Kozole]
- Deklaracija o pravima djeteta, 1959.
- Konvencija o pravima djeteta, 1989.
- Kurikulum za rani i predškolski odgoj, Zagreb, 2015.
- Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 1999.
- Opća deklaracija Organizacije ujedinjenih naroda o pravima čovjeka, 1948.
- Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece, Zagreb, 2015.
- Ugovor između Vlade R Hrvatske i Islamske zajednice, 2002.
- Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 1992.
- Vlada Republike Hrvatske - Nacionalni odbor o ljudskim pravima, Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava (Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja, str.33-51), Zagreb 1999.
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj, Narodne novine, Zagreb, 1997

